Wikipedia

Islandana linguo

Islandana esas Germana linguo parolata en Islando.

Islandana (íslenska)	
Parolata en:	Islando
Regiono:	Islando
Nombro di parolanti:	290.000
Klasifikuro:	Indo-Europana Germana lingui Nordala grupo **Islandana**
Oficala stando	
Oficala linguo en:	Islando
Regulata da:	Íslensk málstöð
Kodexi	
ISO 639-1:	is
ISO 639-2:	isl

Videz anke: Indo-Europana linguaro – Linguaro

Historio

Ante l'introdukto di skriburo en Islando ed en altra nordala landi (Suedia, Dania, Norvegia) on kompozis longa e komplexa poemi, qui sequis konkreta normi. L'autori, qui kompozis e recitis ta verki, nomesas *skalden* relatita a ta poemi, qui nomesas *skald*. Le *skalden* skribabis granda parto di la historio di ta landi.

La nuna gramatikala reguli de la linguo esas la kontinueso di la linguo parolita dal anciena kolonigiisti, e montras granda influo de la linguo parolata en la sud-westo di Norvegia. Fakte, dum l'unesma 200 yari ne existis notinda diferi inter l'anciena Nordala linguo e l'anciena Islandana. La kulturala ligili inter la du nacioni forteskis til la 14ma yarcento, kande kreesis Kalmar-uniono inter Dania, Suedia e Norvegia, qua originis separo inter Islando e Norvegia. Dum la 16ma yarcento, l'Islandani tradukis la Biblo ed altra religiala texti a l'Islandana. La Norvegiani adoptis Dana kom oficala linguo di lua eklezio kande eventis la Protestanta Reformo.

Dana okupeso en Islando ne influis en l'evoluo dil skribita Islandana linguo, qua uzabis en singladia komuniki dil habitantaro. Dana nun uzesis por oficala komuniki, quale eventis kun l'Angla dum l'Usana okupeso.

Quankam en 1944 l'Islandana Konstituco ne establis l'Islandana kom oficala linguo dil Stato, ol konsideresas *de facto* la linguo di la lando, e delore esas l'unika linguo permisita en oficala komunikadi od en publika edikti.

Dum la nedependo-proceso l'Islandani defensis lia linguo. La suportanti di la pura ed originala linguo vinkis, ed on vakuigis la linguo de l'influo linguala e di vorti prenita de la Dana linguo. La purigo esis preske kompleta. Nuntempe duras la developo di vorti pure Islandana por la ciencala fenomeni recente deskovrita. L'Islandani esas extreme konservema pri lingual aferi e tre rebela por aceptar vorti de altra lingui. Vice prenar vorti de altra lingui, li kreas nova vorti. Exemple, *heiðursmerki* signifikas 'medalio' ed kompozesas de *heiður* ('honoro'), *merki* ('standardo', 'flago)', 'komputero' esas (*tal* + *völva* =) *tölva*, vortope "nombro-manciilo" (komparez: karto-manciar), *'hakero' (iruptero) esas logikoze *tölvaréfur*, "komputoro-foxo". Altra moyeno esas revivigar anciena vorti e donar a li nova signifiki.

Pluse, l'exterlandani qui aquiras Islandana nacioneso mustas havar nova Islandana nomo. Exemple se on nomesas Jakob e lua patro nomesas Petro, la Islandana nomo esos Jakob Pétursson.

Evoluciono dil linguo

Dum la majoritato di l'ocidentala Europana lingui reduktis lua flexiono, note en deklinado di nomi, l'Islandana mantenis flexiva gramatiko quale la Latina, la klasika Greka o la Germanika.

Skribita Islandana chanjis poke pos la Vikinga epoko. Pro to, e pro la similesi inter moderna ed anciena gramatiki, la parolanti nune povas lektar sen desfacileso l'originala sagi e le *edda* skribita 800 yari ante nun, malgre existas nekorelato inter l'ortografio e la fonetiko (historiala ortografio). L'anciena formo di la linguo konocesas kom anciena Islandala ma egaligas a l'anciena Nordala.

On povas establisar du etapi di developo dil linguo segun la pronunco:

- Anciena Islandala, til la yaro 1540.
- Moderna Islandala, de la yaro 1540 til nun, kun la traduko di la Nova Testamento.

Moderna Islandana havis chanji pro la fonetikal altero qua afektis omna Germana lingui. De lore, l'anciena vokali di l'anciena Norvegiana markata kun akut acento transformis aden diftongi, tale:

- a = [a] > á = [au]
- e = [ɛ] > é = [jɛ]
- o = [ɔ] > ó = [ou]

Linguistikala deskripto

To qua maxime chanjis en la moderna Islandana, esas fonologika sistemo, note vokali. Depos la 12ma yarcento existas ecelanta deskripti pri la fonologiala sistemo dil anciena Islandana en la "Unesma gramatikala traktato". En ol konstatesas ke l'Islanadana havis 9 qualitativa vokala unaji, havanta totale 26 vokala fonemi, qua povis esar orala, nasala, kurta o longa.

Pri oklusiva konsonanti, l'Islandana prizentas kontrasto inter aspirata e neaspirata, vice voca e senvoca, quale majoritato di Europana lingui. Anke existas komuna pre-aspirata senvoca klusili. Quankam, frikativa konsonanti e sonoranta fonemi prizentas kontrasto di longeso por plura fonemi, ecepte sonora konsonanti senvoca.